

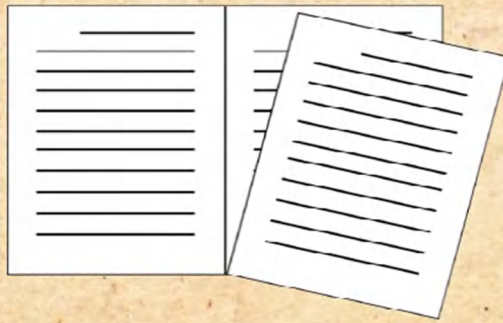

9
Colores Berthorice discipule per
Magistrū Paulum Nianē pro
incipientiā utilitate conscripse.

96h433

Ymc. 390

W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

Inc. 383 Fragm. a

Inc. 383

Inc. 384

Inc. 385

Inc. 386

Inc. 387

Inc. 388

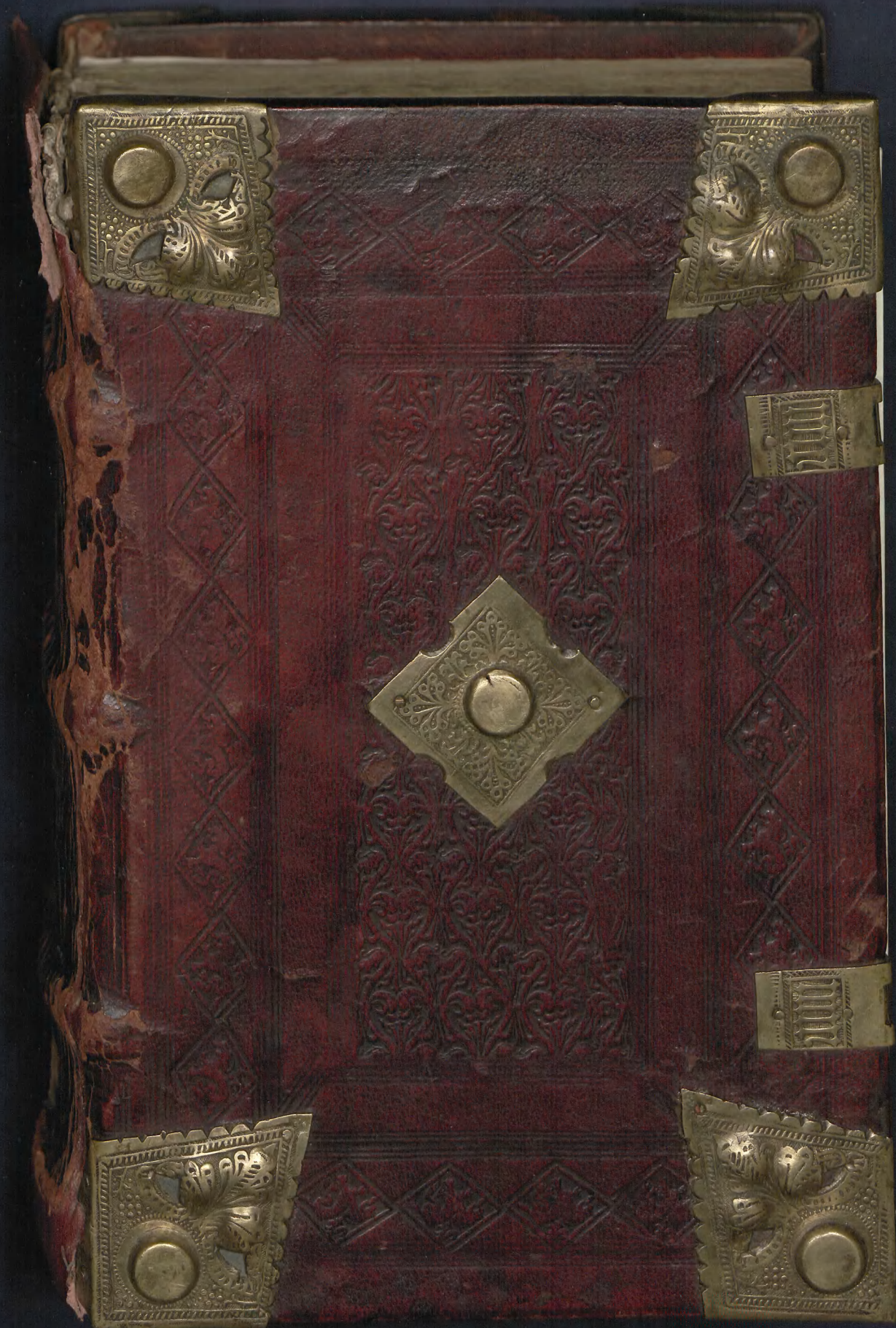
Rkp.8076

Inc. 389

Inc. 390

Inc. 391

Inc. 392

1353

9
Colores Bethorice discipline per
Magistrū Paulum Rianē pro
incipientiū utilitate conscripse.

96h433

Hmc. 390

100P 3874
BSB-lmk N-31

**Paulus Iriauis artium Magister
venerando viro Erasmo prespitero
artium baccalario in kempnits
vitas agenti domino et amico mul-
tum amando.**

Voluisti quondam elegantiarum copiam ad te mitterem! e quibus plane perspiceres candidam orationum venustatem floremque et decentiam! si qua forsitan latini sermonis propita esset habenda. ac ne illud quidem obmittere quo pacto in componendis epistolis casta ratio more puriorum observaretur. et propterea id censeo te postulasse / piam antiquitatem consequere! que cum mundiorum plerumque ornatum in humanitatis preceptis: tum magis copiosam in formandis sententiis viam / et adempta esset consecuta. ea tamen etsi pro facilitate ingenij mei obtinueris: et tam elegantiarum te: quam epistolae rationis participem fecerim / tu nihilominus sepe numero conuestus / ab ea te disciplina deficere / que in coloribus artis rethorice consistit. obsecrasti quotidiano conuicio / iter nonnullum ostenderem: et adiutricem adiungerem manum / ut et doctor posses: et petitor in ea doctrina euadere. quo consecuto nihil etiam forsitan amplius restare! quod ad eam rem a me exquireretur. ac demum supra quam enarrari possit miratus es adeo me esse ad implendas petitiones tuas negligentem. quas profecto debuisses / vel propter multorum utilitatem! quando quidem ingenia primarum etatum ut arbitraris fructus quendam susciperent: vel propter amicitiam dudum inter nos contractam dignitati tue condescendere deberem. Non infirior me pollicitum esse tibi complacitum iri ut quasi haberes quamdam integriorum semitam ad ea adipiscenda. que in humanitatis studio concupieris. propter incredibilem in me et dilec-

tionem tuam et officiorum multitudinem. quibus me vs-
q; adeo tibi astrinxisti / q; etiam ad ea que nō possim tibi de-
biturū me cognosco. atq; etiā / si quando obstaculū istud per-
ciperes! quo prepeditus non modo non ammirareris: sed vl-
tro morē gereres defensionibus meis. ausculta parumper et
ea q̄ iam p̄ides ad te scripserim clarius aperiā dilectioni tue
tanta est nostro seculo detrahēcium concio vt facta clarissi-
morum hominum / quorum doctrina fere omnis litterarum
fulget studiosa cohors in deterius resoluētur. quid autumas
suauissime fautor: illos quidem ipsos de libellis meis iudica-
turos: qui eruditissimorum scriptorum opera carpsit vicio-
q; dant: et deprehendunt: et quēq; excellentissimi ingenij si-
is solent improbis conatibus retrahere. verum enim vera pes-
des illi: atq; abiecti vitio dūtaxat procacitatis et oblocu-
tione certantes / ea potissimum ratione induci vt ceteris aut
exercitatiores videatur: aut litteratiores. fateor me haud pa-
rum ab his impeditum. et tandem eo ventum ad aliam ani-
mi mei flexeraz ingenium tractacionem quicquid ratus vi-
temodū eligere. procellas inuidiarū et velut latrantium im-
portunitates effugere. relicturum me putabam turbulentuz
equor: vndis agitatū: recepturumq; in portum securus. at-
q; tranquillū. ne perniciosā illorum tela sepius me / aut of-
fenderent: aut inquietaret. sed melior vicit postremo et tua:
et rationis mee sententia! obrutos illos in sentinam: et vo-
lutabum detractionis iniectos floccifacerem. tum reuera q̄-
runq; autores facultatuz perq̄ doctos cepi animo intueri at
neminem adhuc ex omnibus reperi! quem malui olorum cet?
impudica lingua veluti ferro non offendisset. Non enim diui
platonis philosophia pene maxima: nō principis oratorum
Marci Tullij melle dulcis: faciundia: nō **T**iti liuij hystoriæ
magnitudo: **N**ō deniq; cuiusuis gymnasiū scriptorū acerima
vis: aciesq; ingenij tuta potuit et q̄ta suū mun? exercere! quī
viri illi: summiq; autores / et sanctitate vite et morum boni-
tate: et varietate scientiarum prestantes quin ab imperitis re-

rum indoctisq; denigrati sunt et reprehensi. quas obres nōn
grauiter feram deinde istorum futiliū oblocutiones: qui im-
pudentia sua et temeritate scriptionem meā vituperant atq;
irident. ac etiā ipsi quidē illi cū nulla poterint priscorum se-
qui vestigia / eminentissimorū virorū iniquo patiuntur ani-
mo quenq; de virtutibus aliquid: aut bonis artibus perscri-
bere. Inuidēt detrahunt obloquunt impurissimos omnium
sermōnes euomunt. nōn quiescunt donec sese conatos esse ⁊
fusu et inaniter papiūt. sed horū labor: et impia detractio
imposter me minime inquietabit. potius certe tua amoni-
tio: et aliorum excitabit. qui erga me bono zelo cōmoti / re-
thoricos modo colores exposcit. e quibus intus relucet orato-
rius splendor. hanc itaq; prouintia libens aggressus. nulli iā
neq; lucubrationi parcens: neq; fatigatōni cōstanti nūc: for-
tiq; pposito tuis volens rogatibus: et aliorū cōdescendere: q̄
me ad hoc magnopere hortati sunt / rethorice discipline colo-
res collegi. quos cū ex fonte ceu scaturigine quadam viua cu-
perem salientes excipere! hoc est a **M**arco **T**ullio cōscriptos
imitari. Ex quo singula ipse mirū in modū ⁊ compserit: ⁊ spe-
cie tradidit leciore. nisi lasciuientes: ⁊ qui colores quasi luxu
exultarent cohercerent habena: tandemq; ipsorū studiōsā in-
formam redacti breuiorē comodesius pponerent. amputata
ea parte: et abscisa / que nimis vetustate iam est et obscura:
et extranea. Tum breuitate lucebūt. patebantq; ex his q̄ hoc
tpe quottidianis rebus vsitatiq; gerunt quare facilius hac
semita perducti adolescētes ad ex tpe dicendi facultatem pue-
niēt: in quo ferme omīs studiū fructus latini sermonis con-
sistit. quā ingentiosissimus quisq; dñ adeptus / sibi esse quie-
scendū putat. velut adipe saturatus omne fere gustū nouerit
Veterū ne nimis remote iā a pposito videar labi / ad institū-
tū regrediar. **R**ethorice colores a me stipulatus ad integritatē
latine lingue postulas impleri. vt forma illa quā sepiissime polli-
citus sum amicitie tue in effectū forte deducta / et vti posses
et eam in comodū convertere. **E**n habes sicuti poposcens

tamen si post multam et diuturnam expectationē a me exactā
qui vero artis illius flores si forent breuiores subsistere nequi-
rent. eosq; mitto ad dominacōnem tuam / tanq; ad nonnul-
lum equi iudicis animi aduersorisq; examen. Neq; vereor p-
fecto vel lime correctōnis tue castigacionem vel examen cuius
q; prudentis hunc meū libellū subire. quoniā vt est traditum
a veteribus: atq; memorie nostre proditū: nihil sub sole om-
nem perfectionem complectitur. queq; in orbe terrarum exel-
lentissima opere aut manu facta: aut condita ingenio perfici
tandem: acetiam clarius exornari possunt. q; si forte p-
ducta in apertū tante fuerit doctrina aliqua / vel auctoritatis
vel reputationis / vt nemo mediocriter doctus audeat ab ea
dissentire propter frequentem vsum atq; cōsuetudinem quis
q; tamē pro suo nutu: proq; suis opinionibus huc: atq; illuc
rapere solet: itaq; videmus vnā: atq; eandem auctoritates
sepius ad diuersas sentencias sibi ipsis contradicentes veni-
sse accommodari. porro non sine quadā benignolēcia nūc vnū
in mentem venit te vt reor hesitare / an in epistolis consicien-
dis copia ponenda sit colorū: atq; adeo frequens. ad qd tibi re-
spondemus eiusmodi colores / et in condendis litteris / qui
vsus iam communis est: et quotidianus: et in proferēdo ser-
mone prestant ornamenta. siue mediocre delegeris: seu mi-
nutam: seu altiore loquendi formam. eoq; pariter modo
cum scripturus veneris quispiciam. diligenter poteris animi
advertere asperitatem causa ipsa iam poscat an lenitatem / in
quo certe exquisitum ingenii plurimū laborat / at secundū
hoc recipiēdi sunt colores q; varij sunt et multiplices: varioq;
mō applicandi. hoc quoq; vnū te velim percipere. illos colores
rethorice artis maximopere ad triplex orationis gen^{us} esse rep-
tos. in quo tota vis laborq; et industria oratoris consistit. a
quibus deficiens haud immerito desperat sese posse oratorem
evadere. sunt autē tria genera demonstratiuū deliberatiuū et
iudiciale: postremum multo maximum est: atq; difficilimū
ad quod summa requiritur mentis agitatio. assiduus labor:

multum studium: acerrimū ingenium varia exercitatio. frequētes lucubrationes: forensis disceptatio mens intrepida constans vulcus: omne rethoris offitium ac nouissime omnium disciplinarum exercitatio. quā actione motus lacteum flumen eloquentie Cicero noster. rarissimū predicat feniſq; inſtar in lucē prodiffe oratorē ad hoc genus varij expoſcuntur colores vt forte deſiderat et cauſa ipſa: et forenſe negotiū dabis operam reuera vt id q̄ miſericordiam expoſcit et clemēciam lenes habeat atq; mites colores. q̄ vero aſperitates quādam preſe agit / ac ſciores habeat / et velut acutos quibus ad uerſarij tela et infringere poſſit: et propulſare. que ſingula / aut ſermone modo explicare: aut verbis / et prolixitatem parit: et redium. ſed in eo genere nonnullas facere propoſui orationes vt clare omnia atq; aperte habeas. que res eſi etati tue non magnopere ſuuctum aſſert cognita mihi tamen eſt vite tue condicio. et quantam in legendo ſuſcipis delectatiō me non later. quibus vero ſtudijs complacitum iri plerumq; dignitati tue ſtudebam / cū ex multis alijs tum vero ex hoc maxime intelligis vt nullo conatu: nullo ſudore: nullis deniq; fatigacionibus depuimor: aut impedio: ſi quādo forte ſencio in quo gratum tibi efficere poſſem. Ne ppter ea oro: atq; obreſtor: libellum hunc tuo nomine editum eo ſuſcipias antimo quo tui iam amantiſſimus paulus ad te mittit Vale.

Repetitionez dicimus cū ab eadez dictione / et rebus
similibz incipit oratio et diuersis hoc modo. Tu stu-
dium reliquisti optimarū arcium. Tu rebus inana-
bus circumamictus es. Tu postremo ad nihil boni: honesti-
qz applicandus. Neminem diligis: neminem tibi preferre exi-
stimas: Neminem quozqz litteraciorem te putas.

¶ Conuersio.

Conuersionem nuncupamus / si quando ad postremū ver-
bū cōcinnē cōtinēterqz reuertimur. eo mō. Nicolaus in studio
lipcezi suā sciēciā didicit. a p̄ceptoribz qz suis viris eruditif-
simis: atqz op̄is didicit sūma op̄a lucubratiōibzsqz didicit.

¶ Complexio.

Complexionem puto que vtrasqz exornationes et repetitionez
apprehendit: et conuersionem. incipit preterea in vna dicit-
ōne vnamqz requirit in qua desinit. qui litterarum studiosos
plerunqz vituperant: laici. qui sunt / qui clerum omni odio
persequuntur laici. qui sunt virtutum: scienciarūqz hostes
laici: qui rationem releuare nequeunt.

¶ Traductio.

Est autem traductio / bipertito sub genere ponēda. aut em̄
dictio sepius sumpta idē retinet significatum: aut aliud re-
perita designat. clarescit vera hoc modo. Si in patria natus
es: atqz educatus: patriā diligere debes: neqz tibi cari⁹ quic-
qz sit patria Cum plurimum leges in iure ciuili: reperies qm̄
optimas leges. ac demū legum eruditione / vitam reddis iu-
stiorē. Nec in eo vis quedam est etiam si dictionū casus va-
riantur / at in coloribus supradictis nō inopia dz verborū de-
notari: potius certe concinnitudo / que auribus per magnā
delectationis prestat rationem.

¶ De contencione.

Equidem ex contrarijs contentio verbis constat. hoc modo
Cum te ad studium adhortabar mercari placuit. nunc mer-
cature adiunctus. studere deprecis. Noctē ducis in somnē in q̄
dulcis ē quies: domis i die cū gerēdis debeas negocijs adesse

¶ Exclamatio.

Exclamatio est que aut plurimum extollit quippiam: aut deprimat per indignationes / itaq; in duo deducit membra aut concitat dolorem veluti cum dicitur o nephandos illos viros q̄ ppter priuatas eorū ratios toto animi conatu reipublicā. peruertere cupiunt. **O** perniciosum hominem qui patriā in man⁹ hostiū tradidit. aut laudē cuiuspiā exclamat vt cum dicitur o sanctos illos homines. quorum vel sanguine fides nostra munita est: vel doctrina per orbem terrarū illuminata.

¶ Interrogatio.

Vocamus autē interrogatiōem cum de re aliqua querimus non vt nos lateret plerūq; potius certe vt grauitatem prae se ferat: que aduersarij causas impugnat: infirmioremq; reddit veluti cum dicitur. quare fecit audacia tantum facinus efficere audes: que importunitas oro te impulit vt occidendo a micum patricium perpetrare non formidasti.

¶ Ratiocinatio.

Appellata ratiocinatio / quasi querens sui dicti rationem. ac ne illud quidem obmittendum est quoniā / querendo causam querit. **Cur** istud eo modo se habeat. vt scio africanus plusq; alij romani laudatur. quare hoc? quia hanibalem penitum ducem: italiā vastantem de patrio solo pepulit: atq; vicit. **Johānes** hussio **Constancie** igne crematus est: quare hoc? propterea qd heresim in bohemia seminauit. multum populum: ac deuotum seduxit.

¶ Sententia.

Annuncians quidem eam orationem sententiā que sumpta est de vita alicuius et quid in ea conueniat: et quid difficile sit in ea exprimit. **Vt** difficile est eum qui prospera plerūq; fortuna vsus est / virtutibus adherescere **Studiosus** est ille existimandus / qui non satis habunde putat in vita posse virtutibus incumbere **Sapiens** censendus est ille / qui cogitat in prosperis quid afferat casus aduersus.

¶ Contrarium.

Contrarium eandem fere habet vim cum contentione / ac illud quidem est: quod ex duabus rebus diuersis alteram et cōtinne: et breuiter confirmat hoc pacto **Q**uicumq; sibi ipsi est noxius cui esse potest aut utilis: aut profuturus. qui omnes suos amicos lesit quōd potes eum in amicum suscipere.

Menbrum.

Menbrum dicitur quasi corpus iam diuisum sit in partes: partesq; seorsus accipiant **C**ōstat vero ex tribus partib; como dissime hoc pacto **I**nimicum iuisti: amicum lesisti: tibi nō p̄fuisi. **S**tudii abiecasti et ludo adhesisti: infamen te fecisti.

Articulus.

Dicitur vero articulus / cuz singule dictiones sine coniunctiōe distincte ponunt vt dicēdo virtutes doctrinā sciēciā bonos mores maximolitterarū studio adeptus es. diuicias fauorem hominē estimacōne petrus arnoldi moris est cōsecutus.

Continuatio.

Continuatio est densa et continens dictionū sententiarūq; assiduitas itaq; quoq; vt vnū ex altero manare ac fluere videatur. que quamq; tripartita est apud **C**iceronē / aut como dissime in tribus coloribus utatur / vtpote sententia contrariōe et conclusionē / mihi vero in omni oratione recipienda videt: atq; etiā sine ea / quis ad aridū solet: et ex aque genus orationis peruenire **I**n sententia hoc modo qui spem suā in virtute posuerit huic fortuna: aut inopinatus casus obesse non potest. **I**n contrariō nam si quis spei non multum collocarit in casu quid est magnopere casus obesse possit **I**n conclusionē vero: quod si in eos plurimum fortuna potest / que suas rationes omnes intulerint. **N**on sunt omnia cōmittenda fortune. ne magnā nimis in nos habeat potestatem.

Compar.

Alumpatur autem compar hec quidem oratio que membra habet pari numero cadentia nō quo penitus ad numerū silbarū quia hoc et puerile: et abieciū apud **C**iceronē reputat sed refert et vsus: et exercitacōis ratio. vt quo ad animi sen-

sum membra quodammodo paria videantur sic orna-
ci-^{or} erit: vehemensq; ad mouendum excitat. veluti cū di-
citur petrus ad rethoricā est inclinatus: thomas ad grāma-
ticam dispositus. Id in eo genere parit ornatū. Nam sepe
putamus parem numerū silbarū qui tamen non est vtfortu-
na illi dedit felicitatez: huic industria virtutem comparauit.

Similiter cadens.

Similiter cadens cum in vna: atq; eadē constructione plu-
res dictiones in eodē casu exeunt hoc modo laudas diuitē: vi-
tuperas egentē ac demū pre oculis habes potentē. diligis do-
ctrinaz: amplecteris sapientiam: postremoq; multam tibi co-
paras industriam.

Annominatio humilis.

Annominatio fieri habet multis modis attenuacione vt qui
se magnifice iactat venit a te anteq; romam venit. Ex cōtra-
rio vt quos homines alea vicit eos ferro statim vincit. produ-
ctiōe eiusdem lē hoc modo hūc auitū dulcitus ducit ad au-
um Brevitate eiusdem littere hoc modo nō diligit suauitatē
leporis: qui plerūq; sequitur cursum leporis. addēdis litte-
ris ille sibi posset obreperare: nisi vellet amori obtemperare.
demendis litteris Si lenones vtleones vitasses doctior eua-
sisses Trāsserēdo iudices videre te vtrū homini gnauo: an va-
no credere: vltis. cōmutādo. deligere oportet quē velis dili-
gere Sūt q̄ plures alij modi sed breuitatis ratiōe obmittunt
etiā p̄terea q; raro in vsum incidūt. et plerūq; periculū subest
dū illi q; nō penitē exercitati ad ceteros se modos intrōmittūt.

Subiectio.

Subiectionē dicimus cū aduersarios interrogamus aut peti-
mus aliquid ab ipsis ad qd postea ipsi respondent? quid pos-
sit aduersarius dicere. ac deinde adiungimus qd vel ipsis no-
cet: vel nobis profuturū est hoc modo. dic obsecro vnde vsq;
adeo ditatus es. In mōte nīueo pecuniā collegisti. at eundem
montē nūq; vidisti. quē inuocabis in hac causa q; tibi auxilio
fuerit: amicos ne. sed nemo est q; te ipsius amici sine turpi-

tudine fatetur. Vbi nam gradu aliquo virtutis ornatus es
in vniuersali studio: at in nulla vnq̃ steteras vniuersitate.
huic em̃ exornationi multum inest et acrimonie: et dignita-
tis. Nā cū querimus causas: eamq̃ subicimus tandē postea
insingimus facile profecto aduersario facimus indignaciōes
et hic color plurimū ad cōsutacōes in iudiciali genere cōducit

Gradacio.

Gradacio est cū prius positam dictionem repetimus quā ad
aliā peruenimus. vt seua lena sequit̃ lupus: lupus capellam.
florētem Cithisum lasciuia capella. atq̃ etiā hoc modo. milite
nobilioꝝ est comes comite princeps principe rex. rege autē
inuietiſſimus imperatoꝝ.

Diffinitio.

Diffinitio est quā greci terminū vocant. constat autē ex pro-
prijs atq̃ essencialibus alicuius p̃dicatis. hoc pacto hominē
dicimus animal rationale. Est em̃ auaritia iniuria alioꝝ ap-
peticio. Non dicas hūc sapientem. quia sapiens est qui om-
nia cōsiderare atq̃ vt poscit ratio perficit. vere satius est ille
quāquidē omnia secreta fando manifestet. hec igit̃ exornacio
comoda putatur quia p̃ proprias p̃tates rē quāq̃ cōplectit̃.

Transicio.

Transicio est que ostendit factum: et indicat quid sequat̃ hoc
modo. labor meus vobis notus est: quid autē consequar vide-
tis. quid arnoldus et vobis promisit et mihi non ignoratis.
quid autē executus plane cernitis.

Correctio.

Correctionem vocamus que tollit! quāquidē falsum: aut in-
utile. ponēs vel verū vel magis ydoneū hoc modo. Si ex mer-
catura lucrum sensisti / quō es adeo depauperat⁹ melius esset
nō mercari / qm̃ parta bona amittere. Nā postq̃ ille dicit⁹ ē
rursus volēte fortuna ad inopiā venit. quō autē dicit̃ fortuna
q̃ pl⁹ doloris alatura est quā leticie. Itē postq̃ isti vicerūt: at
q̃ adeo victi sunt quō victoriā appellem q̃ victorib⁹ pl⁹ cala-
mitatis qm̃ boni dederit. Sz diceres nū mel⁹ foret efficaci⁹ q̃
primū ponere verbū / vt nulla subiceret̃ deinde correctio ver⁹ id

quidem dum vel utile est: vel exornationem quandam parit
Sed cū neutrum videmus hic color suum habet progressum

Occupacio.

Dicimus occupacionem cum promittimus de re aliqua nul-
lam nos facturos esse mentionem. quaz tamen frequenter ex-
plicamus. tali modo. de ludo tue nihil dicam / tamen si ab in-
eunte etate: et a primeis quoq; diebus vite tue lusore extite-
ris. nolo referre quid nuper in alea perdidideris quāq; totū pa-
trimoniū ludendo amisisti Item q; ingentem iniuriam nico-
lao feceris nihil ad me nihil de eare dicam. hec valet exor-
natio siquādo alicui forsitan occulte volumus obicere q; ad
causam ipsam non pertinet / per hunc possumus modū per-
ficere.

Disunctio.

Appellamus disiunctionem cum plures clause diverso ver-
bo sine coniunctione concluduntur. eo modo. Crisiana reli-
gio iudeos pepulit: paganos conuertit. romam illuminauit
Italiam subiicit: Germaniaz ad fidem reduxit. Immanis
Turcus constantinopolim expugnauit: acon deleuit: terras
sanctam subiugauit. ac multas ciuitates in flammavit. igne
q; extinxit.

Conunctio.

Coniunctionem dicimus cum verbis quod ad duo refertur
in medio interponit. illo modo Eloquentia et maximo litte-
rarum studio acquiritur et dicendi exercitatione. aut petrus
promotum esse censeo aut nicolaum Etenim rupertum hodi-
erna die vel in ecclesia viderem vel in foro.

Adunctio.

Equidem dicimus adiunctionem cum verbum q; ad plura
refertur nō in medio ponitur / sed in calce aut principio col-
locat hoc pacto deflorescit fortune dignitas / aut morbo: aut
vetustate. eloquentia et studio. et loquendi assiduitate acqui-
ritur Sed quia disiunctio ad festiuitatem pertinet idcirco ra-
tius vtamur. coniunctio ad breuitatem quare tucius vti pos-

sumus cum non tam facile facietatem auditoribus pariat.

Conduplicatio.

Est autem conduplicatio / cum una atq; eadem dictio / vel commiseracionis gracia: vel amplificande indignacionis re-
petitur hoc modo. dissensionem facis in populo: dissensioez
in q̃ dum iraciores inflammare aras Item commotus non
es: cum tibi mater pedes amplexaretur non es commotus. ac
tandem huiusmodi reiteratio plurimū auditorem cōmouet.

Interpretacio.

Vocatur interpretacio non cum idem verbum reiteratur sed
potius quando in simile quod eandem fere vim habet et na-
turam mutaretur hoc modo: ludo insudasti. vanitatibus te
subiecisti: prauitati studuisti. Kempub. radicatus euerdisti:
parēti manū scelerate intulisti: ciuitatē funditū deiecisti. opor-
tuerit enī / eiusmodi exornationē audientis animū mouere.

Commutacio.

Commutatio fit ex duabus sententijs inter se discrepantib⁹
et cum posterior a priori proficiscitur ei contrariatur hoc mo-
do dum parentes auxilio fuerunt studiū abiiecisti. nunc a mo-
ro parentum presidio studere vltro desideras: Nos edere opor-
tet vt viuamus: non viuere vt edamus. Item que vere dice-
re de me posses obtricescis: et que vere dicere nō possis in ap-
tum pducis. ad hanc exornationē vsus requirit: et exercitacō

Permissio.

Permissio est cū ostendimus indicendo penitus aliquam rē:
atq; totam alicui tradere. vt quicquid rebus meis familiari-
bus superest totum tibi dono. Vos quo pacto vobis vide-
tur / vramini: atq; abutamini licebit impune in me quid li-
bet statuere dicite: atq; ob tēperabo. hoc genus licet sepius vti-
mur tamen ad misericordiam maxime accomodatur.

Dubitacio.

Dubitacio est cū de duobus queritur vtrum potius dicatur:
an vtrunq; eo pacto. deceptus erat plurimū siue simplicitate
siue negligencia sua siue vtraq; obsuit petro siue stulticia sua:

siue malitia: siue etiam utraq;

Expositio.

Vocatur expositio cū plures rationes enumeramus quibus aliquid fieri potest: aut non potest / alijs amotis / vna vero relicta quā ponere intendimus. Cū enim liber meus fuit / aut emisit: aut tibi donatus est: aut mihi surripuisti. Si ipsum quidem illū emere non potuisti. cū mihi nunquā erat venalis neque tibi donatus est quā tāta mihi nunquā fuisti amicitia conuictus? rē tantā tibi donare. Ergo surripuisti. quod si in studio te sustentare existimas / aut scribendo efficitis: aut famulando: aut fundū tuū distrabes scribendo non efficitis propterea quod tibi manus tarde sunt neque famulando cū sis impatiens relinquit ut fundū vēdas et pecunias tecum accipias. hoc genus in coniecturis multum prodest.

Dissolutio.

Dissolutionem nuncupamus cum coniunctiones e medio tolluntur remanentibus partibus seperatis hoc modo insu-
da disciplinis: incube virtutibus: stude honestati. fuge malitiam: abice inanitatem: prauam sperne societatem.

Precisio.

Precisio committitur cum aliqua obtinemus imperfectamque relinquimus orationemque aliam per indignationem exprimimus. **N**olo tecū certare quia ab ineunte eate ab hominibus / tu autem nepharius reputatus. **N**on debes mihi preferri propter natiuitatis ortū. **N**ā pariter mei impedit honestas ne dicam. **T**u ab humilibus procreatus. atrox hec est tacita suspitio.

Conclusio.

Conclusio est que ex his que et posita sunt et dicta conficit quod necessario sequitur. Et est quasi silogismus quidam qui ex premissis infert conclusionem. Si bohemi nobis hostes sunt: et bartoldus de praga ortus nimirum bartoldus hostem cognouimus. Si sapientiam diligis: eaque studio acquiruntur litterarum recte ad studium te applicasti. Super est ut de decem exornationibus parum loquamur que quasi sub vno genere contente vocabulorum potestatem atque adeo propriam minime re-

tenent! sed ab ea aliquātiſper recedunt. et cum hoc venuſtate quadam fiat inducatq; cōcinnitudinem non inutile duximus. et ſeperatim! et ſingulariter de iſſis mentionem facere. ex quo proſecto ſepe aliquod verbū dū ad aliud cōfert maiorem preſtat ornatum / qm̄ ſi forte proprie locaretur.

Nominacio grauis.

Nominacio eſt cum alicui rei aut imitacōnis cauſa aut ſignificationis nomen imponimus magis ydoneum Imitacio niſ hoc modo vt maiores noſtri rudere vagire et murmurare: et ſibillare appellauerunt Significande rei cauſa / dum in ciuitatem impetus ſiebat / fragor vrbis imprimis eſt auditus. verumtamen raro vtimur eo colore. Noua enim verba difficultatem patiunt / que raro preſtant venuſtatem. Et apud Suetoniuſ inquit octauianus vitanda eſſe noua vocabula ſicut ſcopuli nauigantibus. quare frequentia in hijs fugienda eſt. q; ſi vero raro vtimur nouitas orationem exornabit.

Pronominatio.

Pronominatio enim eſt cum aliquid cognomine appellamus q; ſuo nomine non vocamus / vel neceſſitate induci: vel turpitudine prohibiti. aut quia in fauorem amicorum aut odiū aduerſarioꝝ eo modo loquimur. veluti cum dicitur attēdite iudices quomodo adulator iſte veritatem abſcondit. animi aduertite patres conſcripti quemadmodū plagioſippus iſte tractarit. hoc reuera mō nō inornate ſermones progreditur

Denominatio.

Denominatio ſit / que a propinquis et ſinitimis rebus trahit orationem qua poſſit intelligi res que non ſuo vocabulo ſit appellata. iſta enim fuerit aut ab inuētoꝝ / vt loquens de frugibus noſiat cererē. aut etiaſ contra ab inuēto appellat inuētoꝝ / vt ſi quis pro cerere frugem vel pro bacho vinuſ appellat. aut ab inſtrumento dnm̄ vt non facile ex italia ar = matura tranſalpina depulſa eſt. Item ab eo q; aliquid facit vt ſiquē de bello loquimur nominamus martē / qui ad bella peliag; indinat. aut ſiquid facit ab eo quod ſit / vt cū di =

cinus autem desidiosus: quia desidiosus facit. ac quoque ipsi
fagus pigrus: pigros faciens homines. Et quā plurimi sunt
alij modi a quibus breuitatis amore superfedeo. et hec exor-
natio frequens est et in poetarum usu: et oratorum. atque etiā
quotidianus retinet et sermo et consuetudo.

Circuicio.

Circuicio est cum rem simplicem elocutione circumscribi-
mus / hoc modo ducis Alberti de saxonia providencia / iaz
vlandia punita est Scipionis industria Carthaginis opes
fregit. Turci atrocitate: et spurcicia: multe cristianorum ciui-
tates attrite sunt.

Transgressio.

Transgressio est que ordinem perturbat constructionis cōtra
morem grammaticorum et fit enim peruersione ut expectabis
ad horam nonam usque post meridiem Traiectione hoc modo
instabilis in istum plurimum fortuna valuit. omnes inuidi
ose eripuit bene viuendi casus facultates. hec traiectio: ac co-
lor iste non obscurans orationem multum proderit. ad conti-
nuacionem que vinculum quasi est et sanguis oracionis.

Superlacio.

Superlacio dicitur oracio superans veritatem / alicuius au-
gendi: minuendi ve causa. Et sumitur seperatim: aut euzco-
pacione: Seperatim sic. Nec vero disunctissimas terras ei-
cius pedibus cuiusque potuisse peragrari quā tuis non dicam
cursum: sed victorijs illustrare sunt. fit etiam cum compa-
ratione / et hoc vel a similitudine: vel prestancia a similitudi-
ne hoc modo Corpus eius niueo lucebat cā dore at vero aspe-
ctus ignem retinuit ardore a prestancia hoc modo. Ex ore
nescius sermo melle dulci: profluebat. Et istud tantus erat
in armis splendor ut solis vulgo obscurabatur. que quidem
exornatio ita frequens est ut fere omnes Ciceronis et episto-
le et oraciones ex ea splendescunt.

Intellectus.

Intellectus est cum vel totū p parte sumitur vel pars pro to

to aut vnus pluribus : aut plures pro vno . pars pro toto cum dicimus lepidum caput quod est lepidus homo . aut totū pro parte Si dixeris hominem album dentes et in hīs plerūq; est sinodoche . Itē ab vno plura . vterq; armato milite cōplent . vnū a plurib; error calamitas pectora pulsabat .

Abusio .

Abusio vocatur / cum verbum propinquū accipimus p cetero veluti cum quātitas continua in discretā : aut discreta in cōtinuā mutatur . vt petrus est homo parue stature : cū proprie statura vel longa : vel brevis dicit̃ Et si dicimus sermonē paucū et consilium longum . Nam facile est intellectu finitima verba rerū dissimiliū ratione abusione esse retracta .

Translacio .

Dicimus translacionem cum verbum propter similitudines quandam / que propinqua est ad aliam rem transfertur . ea igitur sumitur rei ante oculos ponende causa sic tumultus expergescit terrore subito . obscenitatis causa vt mater tua nouo delectatur agricola id est mater tua meretrix est . sit ⁊ omni di causa cum pratum dicimus ridere : vel hominem florere . Et oportuerit vt translacio propinqua sit : ⁊ quasi pudica vt cum ratione in aliam rem transferri possit . dum vero remota est non exornat orationem : sed potius denigrat ⁊ obscurat Et vix color aliquis frequentius occurrit : sepiusq; sumitur quā translacio / et in carmine : et in soluta oratione .

Permutacio .

Permutacio est cum aliud verbis : aliud sententia demonstramus sit autem per similitudinem cum plures translationes a simili oratione ducuntur vt cum canes funguntur officijs luporum nullibi pecora erunt tuta . sit etiam ex contrario vt cum perversum nequā probum virum appellamus . aut luxuriosum castum nuncupamus . Hactenus de hīs diximus ex orationibus que ad verba atq; dictiones spectare vident̃ . q̃ cum plurimum et comere videntur : et concinnas reddere orationes faciles tamen sunt intellectu . Nūc autem illi sequunt̃

colores qui plus sentencias : et quasi compositionem ipsam
respiciunt in quibus maior est / et vis : et difficultas. Idcir-
co cuiq; illius rei studioso maiori diligētia animaduertendus
est quoniam nisi ⁊ studio amplectamur et assiduitate nanci-
scamur in cassum flunt conatus nostri : neq; vnq; possum⁹
absolutam percipere dicendi rationem.

Distributio.

*Signa
culo*
Distributio sit / quando aliquid assignatur per allegaciones
multarum rerum : quibus singulis quasi propria vis attribui-
tur. hoc modo quicunq; studium diligit optimarum arcium
hunc odio persequatur necesse est. Nam philosophiam vi-
tuperauit : ad libidines etate florentes prouocauit. itaq; hūc
velit necesse est a suo cōsorcio prouocari. Et illud Ciceronis
senat⁹ officii est p̄silio ciuitatē inuare : ingrātus officium est
opere et diligentia consequi voluntatem senatus populi of-
ficiū est res optimas et homines ydoneos maxime suis sen-
tencijs diligere ⁊ probare. accusatoris officium est inferre cri-
mina. Item boni preceptoris est dociles reddere discipulos.
auditoris est amare magistrū inutilis hominis est. nihil aut
curare aut officio psequi. Solertis est singula p̄sare. Copio-
sus em̄ est iste color multa cōprehēdit tribus suū cuiq; officii

Licencia.

Licencia est cum aliquid quasi auctoritate quadaꝝ nostro iu-
re reprehendimus licet interdum vereri : aut metuere debere.
mis hoc modo quid est nicolae q; parēteꝝ incusās. quid te in-
iuste prosecutum exclamas omnia tibi ad studium data cum
merecitis latoribusq; contriuiſti. Nam vero si manū pa-
ter tuus abstrahit imputa culpe tue. ac parenti minime as-
scribas. Et hoc ipsius Tullij Miramini quiritēs qđ ab om-
nibus vestre rationes deferantur. qđ causam vestram nemo
suscipiat. quod se nemo vestri defensorē profiteat. id tribuite
vestre culpe. desinite istud mirari quid em̄ est quare nō om̄s
istam rē fugere ac vitare debeat. Nihil est iohannes q; sum-
ma te capit ammiratio q; impedit⁹ est. q; magister tuus te nō

defendebat q̄ nullus sensisti fauorabilem tibi in facultate. po-
ne ante oculos vitam tuam. quibus rebus insudasti agnosce
quos clamores in tabernis suscitasti. quod cum feceris cogno-
sces culpā tuā Et certe si huiusmodi licēcia nimis acrimonie
hēbit lenienda est mitigacionib⁹ quia semper aliquid inferri
potest q̄ quandam pre se fert lenitatem. vt dicēdo ego te ado-
lescentem respicio bone indolis facilis nature perspicacis in-
genij faciem in posterum alia sit vita tua et te facultas dili-
get magister tuus amet. et ea que similia sunt plurimum leni-
tatis huic asserunt exomacioni Ceterum asuta quedam est
species licencie indicendo vt cum aliquē obiurgamus atq; de-
prehendimus quo pacto deprehendi cupit hoc modo. **N**imi-
um facilis es nicolae. omnibus credis mutuo das pecuniam
tuam cuiq; mendacissimo. nimis illi tuas decipiunt atq; de-
fraudent ⁊ simplicitatem: et beniuolentiaz. abstrahē manu
meā est in te potiri reb⁹ tuis / q̄ ab alijs petere. que exoma-
cio multū habet momenti dñi suo loco apte accomodatur.

Diminuicio.

Diminuicio est cum aliquid egregiū in nobis: aut in hys q̄s
defendimus aut vitande arrogancie: aut odij causa locutio-
ne attenuamus. vt apud **Ciceronem** Siquid est in me inge-
niū iudices / quod sentio qm̄ sit exiguum: aut si qua exercita-
cio dicendi / in qua me non inficior mediocriter esse ver-
satum. aut si huiusce rei ratio aliqua ab optimarū arcib⁹ stu-
dijs: ac disciplina profecta: a qua ego nullum confiteor eta-
tis mee tempus abhoruisse **I**tem siquid de his loquar re-
bus in quibus haud parum ab ineunte etate: atq; a pueritia
laboraui: et id quasi iure meo nulla vos capiat ammiracio. at
q̄ iterum vix satis complecti possum te ad tantam peruenisse
iniuriam cum tamen non minutum patrimonium habui-
sti. **I**n his enim vitamus ne magnum dicimus vel maximū
ne odium nobis oratur. sed potius modestiaz retineamus.
Itaq; sicut in viuendo ratio est habenda / sic quoq; in dicen-
do consilium vt omnia suū finem attingant.

Descriptio.

Descriptio fit cum ante oculos ponimus ea que futura sint si quitq̃ deliberamus hoc modo. Si iste iam euaderet / quasi rabidus canis quenq̃ innocentissimū offenderet: quare in vincula coniectum retinere: inclusum permittite quasi bestiam immanē. **Ite** Si ab vniuersitate mulctā susuleritis: deleueritisq̃ eā ex statutis nulla erit veli die pax: vel in nocte. petulantissimus quisq̃ suā violentiaz exercebit. noctuagi cursitabunt in plateis et non solum extraneos sed nos quoq̃ inuaderēt. corroborate igitur penas: strenuosq̃ vos ostendite i errorquendis mulctis. cum quisq̃ et secure: et tute queq̃ sua perficiet negotia. per hunc colorem potest aut indignatio commoueri aut misericordia. cum vnum quodq̃ quod ad aliud sequitur perspicue explicatur.

Diuisio.

Diuisio est cum duo proponimus ⁊ subicimus vtriusq̃ ratio nē hoc modo. aut amicus meus es: aut inimicus Si amic⁹ equo suscipis animo: Si inimic⁹ penitudine ducor: me illa tibi dedisse. Cur ego tibi obiciam quitq̃: si probus es nō meruisti. si improbus non commoueris. duo sunt que inimiciam pariunt improbitas: et auaritia tu vero quenq̃ improbitate offendis: et auaritia cuiq̃ molestus es **Et** hec exornatio non parum concinnam reddit orationem.

Frequentatio.

Frequentationez appellamus cum omnia in tota causa sparsim posita simul cōgregant̃. q̃ fiat vel criminosa: vel actior oratio ipsa. hoc modo contuemini iudices singula seorsuz dicta quoniam equus est atq̃ tempus. conseruauit sepius vitā suaz pro vobis exposuit: hostes inuasit urbem ab impetu aduersariorum liberauit gallos fugauit: hanibalis exercitum perstrauit: atq̃ acerrimum hostez romani populi vicit. ac illud canticum qui pius prudens humilis pudicus sobrius castus ē. **Item** a quo tandem abest iste vicio. quid est cur iudicium velleis liberare. **Sue** pudicitie proditor est insidiator.

aliene cupidus intemperans petulans superbus. impius in
parentes. ingratus in amicos infestus in cognatos: in supe-
riores contumax: in equos. et pares fastidiosus in inferiores
crudelis denique in omnes intollerabilis **E**a enim frequenta-
cio plurimum opitulatur. coniecturalibus causis duz omnia
in vnum colliguntur quoniam in re ipsa suspicionem augent
et coniecturam fortificant hic enim color vehementer condu-
cit cum aliquid coniectura probandum fuerit.

Explicio.

Explicio est cum circa eandem manemus materiam et qua-
si diuersas sententias dicere videmur. Sit autem explicio tri-
plici verbis scilicet. pronuntiando: et tractando. verbis
expolite. solemus / Cum id quod dictum est alijs verbis ite-
rum dicimus. Veluti cum dicimus quid melius facere po-
tuit rupertus quam insudare virtutibus? studere bonis artibus:
ac demum sciencias amplecti aliud hec sunt que hominem ex-
tollunt: releuant ab inopia et quonque paupertatis gradum
ab eo remouent. Sit autem pronuntiando / cum in alio ge-
nere: vocis atque gestus mutatis verbis acrimonia ostendimus.
huius dare exemplum non possumus / cum gestus scribi non pos-
sit. Tercium vero membrum tractando conficitur si sententi-
am traiciamus vel ad sermocinacionem: vel ad excusaciones.
Sed quoniam sermocinacio suo loco plane explicabitur. **Q**u-
vero accedimus ad excusacionem / amouemus a nobis audi-
toris indignacionem / hoc modo. quis enim propter incipina-
rum casum cum non laudet qui summo cum periculo suo pa-
triam semper tutam habuit: atrocissimos hostes a ciuitate pe-
pulit: omnes suas facultates in dubium posuit ut reipublice
prodesset **I**ncludit quam plurima color iste: que nisi magna ex-
ercitatione sciri: atque percipi non possunt. quare ista modo
deprompta ad presens sufficere censuimus. ne forte nimium
materiam inuoluerimus.

Commoracio.

Si quidem commoracio est cum in loco in quo tota causa fir-

missime continetur orator: solet diucius permanere. Neq; po-
test exornacio hec exemplo notificari. quoniam a causa non
separatur. verum in toto negotio sepius fit ad idem regressio.
quo pacto Tullius in oratione marcellina fecerat: cum sepi-
us se in tota oratione ad clemenciam cesaris conuertit. Est
enim quasi vinculum quoddam totius cause: aut corporis san-
guis / sine quo membra subsistere nequeunt. Et cum per totam
sit orationem diffusa non potest / nisi exercitatione comprehendere.

Contentio.

Contentio est cum contraria dicuntur. Et in verborum ex-
ornationibus diximus eo modo. Inimicis soles obedire: ami-
cis autem te rebellem prebere. In sentencijs vero exornandis eo
modo. Tu arnoldum plurimum semper laudas: ipse vero te
omni flagitio vituperat. vos Iohannem ad optimas artes
sedulo inducere soletis: ipse vero toto animi conatu laborat
ut studius / et effugere possit: et postponere. Sed inter has
contentiones et verborum: et sententiarum huiusce discrimen
est. quia verborum celeriter fit relatis verbis. Sententiarum
vero ex comparatione sumitur contrariarum sententiarum.

Similitudo.

Ac similitudinem putamus / cum aliquid quod dispar est alteri / quod-
dam similitudine comparamus qui color inuentus est / tor-
nandi causa: et probandi: et ante oculos apercius ponendi.
quam exornacionem quam sequi voluerit / necesse est ut res anima-
tas: atque inanimatas mutas et eloquentes paritate quadam
sciat conferre. qui modus visitacione conquiritur. Sit autem
quattuor modis. primo per contrarium / Non enim quem-
admodum in equis / nouus aptior est ad cursum fatigato: aut
recens vetulo ad laborandum aptior: sic in amicis habendis
nouus anteponendus est veteri. quia equus etate confectus
deficit / nec potest laborem diucius sustinere. amicus autem
assiduitate / corroboratur / et maiori officio amicum complecti-
tur. Secundo per negacionem hoc modo. neque equus indo-
mitus / quamuis natura bene compositus sit / ydoneus potest

esse ad eas utilitates: et aptius que desiderantur ab equo. Ne
quod homo indoctus quantum sit ingeniosus ad virtutem potest
peruenire. clarum enim istud est Ciceronis exemplum. Aeris
vero per collationem ut hirundines aestiuo tempore presso sunt
frigore pulse recedunt: sic amici sereno vite tempore presso
sunt: simul: atque hyemem fortune viderint deuolant omnes.
Sed fieri potest color iste pluribus modis ut tamen breuitas retine-
atur isti sufficiunt. presertim cum alij ex his satis pateant.

Exemplum.

Differt exemplum a similitudine / quod cum dicto alicuius certi
auctoris confirmatur / et sit tot modis quot forsitan similitu-
do. sed attrahit exemplum propter auctoritatis dignitatem apud
oratores maiorem fidem. quia his quorum doctrina a pluri-
bus et accepta est: et approbata facilius in fidem reducitur.

Imago similis.

Imago dicitur / cum forma una alteri comparatur in quadam
similitudine. Sumit autem / vel laudis gracia: vel vituperatio-
nis. hoc modo. petrus prelium ingressus est: veluti hector for-
tissimus. hostes ipse quasi leo audacissimus excepit. tanquam gi-
gas robustus pugnare visus est. Sed hec ad laudem spectant
verum vituperationis causa / que in odium ducit hoc modo
Cibalus quotidie quasi porcus religiosus in plateis deam-
bulat. petrus in tabernis frequenter vti leno torpescit. qui
color frequens est et sepiissime potest applicari.

Effectio.

Vocatur autem effectio / cum corporis forma alicuius et fin-
gitur: et exprimitur hoc modo. hunc puto iudices qui rube-
um habet capillum. longam faciem gibbum in dorso. cicca-
tricem in mento. et si qua alia habet que omnino signa / vel
natura vel violencia corpori suo iniusta. et laudis gracia sibi
possunt aliqua adiungi. Iste est pater conscripti adolescens / cui
male rubea coma cerulea / totumque corpus dignitate resplendet.

Sermocinacio.

Sermocinacio est cum sermones ad dignitatem personarum

accommodantur. hoc modo / optime preceptorum sciencias
mihi communicaveris / me tibi debiturum per tempora co-
gnoscam sempiterna. tum magister. solus sapientia dignus
est qui et laborem non aspernat: et preceptores suos ut parē-
tes solet amare. **T**um discipulus parentem te vocabo dulcissi-
me preceptor / non corporis sed ingentij mei. ac eum qui mo-
ribus me instruxerit: clarisq; exemplis ad bene vivendum vi-
am dedit. ac magister quantum bene vivere prestat vivere:
tantum reuera preceptores parentibus prestant. **S**it autem
hec exoratio / et in commendandis rebus. et etiam depri-
mendis pro utraq; ratione sermo cuiq; est persone accomo-
dandus. **I**d satis patet ex dñi oratione **T**ulli plane volumus:
atq; attente aspiciere quoniam et ipse hoc colore: luculentissime
fungitur. qui nobis est ad contuendum quasi exemplar quod
dam / ut et ita scribamus.

Confirmacio.

Confirmacio est cum rei mute sermonē attribuimus aut rem
absentem confingimus adesse. primum apud **C**iceronem le-
gimus pro **M**arcello parietes **C**ay **C**esar mediussidius ut
mihi videtur huius curie tibi gratias agere gestiunt. q̄ bre-
ui tempore illa futura sit autortas in his maiorum suorum:
et suis sedibus. aliud **C**iceronis ipsius libro primo inuectivaz
in **C**athelinā. **E**tē si meā patria que mihi vita mea mul-
to est carior: si cuncta ytaliam: si omnes resp. loquatur **M**ar-
ce **T**ulli quid agis? **T**u ne eum quem hostem esse comperisti
quem ducem belli futurū vides. quem expectari imperatores
in castris hostium sentis. auctorem sceleris: principem con-
iurationis: euocatozem seruorū et ciuium perditorum. exire
paciere: ut abs te non emissus ex urbe sed in missus in urbem
esse videatur. **N**onne hunc in vincula duci: nonne ad mor-
tem rapi: nonne summo supplicio mactari imperabis et re-
liqua. esse autē absentem eo modo presentem confingimus.
q̄ si nūc dux. **A**ntesius reuinsceret princeps plurimum illu-
stris / vestras rationes ac illud vestrum propositū oratio cō

futaret. quid si pater eius dux feidericus ab alio rediret secus
lo / perniciosos illos om̃s propulsaret. diceretq; ad eos. **E**ri
te iā exite inq̃ de sinibus meis / qui discordiā seminatis: res
pub. conturbatis: et om̃ia preclare fundita / euertere radi
citus soletis. hic color: multum conducit ad causam amplifi
candam: et presertim in commiseratione.

Significatio.

Significatio est res que plus in suspicionem reliquit / q̃ post
tum est in oratione / ea fit per exuperationem cum plus di
ctum est quā patitur veritas. augende suspicionis causa hic
de tanto patrimonio / tam cito testam / qua sibi petat ignes
non reliquit. per ambiguum cum verbis potest in duas plu
resue sententias accipi. sed accipitur in eā partem quā vul
is qui dixit. ut si de eo dicas qui multas hereditates adierit
prospice tu qui plurimum cernis. ambigua quemadmodum
vitanda sunt que obscuram reddunt orationem / ita hec con
sequenda que faciunt huiusmodi significationem Et re
perientur facile si nouerimus: et animaduuererimus verbo
rum anticipes: aut multiplices potestates. per consequentiā
significatio fit cum res que secuntur aliquam rem dicuntur:
ex quibus tota res relinquitur in suspicionem. ut si salsamen
tarij filio dicas / quiesce tu cuius pater cubito se emingere so
lebat. per abscessionem / si cum incipimus aliquid dicere / de
inde procedimus: et ex eo quod iam diximus satis relinqui
tur suspiciōis sic. qui ista forma: et etate nuper aliene domui
nolo plura dicere. per similitudinem cum aliqua re simili ab
lata nihil amplius dicimus sed ex ea significamus quid senti
am? hoc nō. **N**oli saturnine nimia populi frequentia free
esse. stulticiam nosce gracci. hec exornatio plurimum festiui
tatis habet: et interdum dignitatis. Sunt enim quidem ta
cito oratore ipsum auditorem suspicari **E**st autem totus hic
locus: atq; color **C**iceronis nostri / quem integre propter co
cinitudinem eius recepinus. ne forsitan vel abbreviando /
materiam obscuriorem fecissem: vel alienando: aut mutan

do minus ornata. putauimus enim autorem ipsum: sum-
mumq; oratorem integre in hoc complecti / non parum esse
profuturum.

Breuitas.

Breuitas est cum rem aliquam: aut causam verbis tantum =
modo necessarijs exprimimus. hoc modo Cū arnoldus / pri-
mū studere cepit optimum habuit preceptores. tum ad lipce-
se contulit / compleuit: et in baccalarium promotus est po-
stea magisterium adeptus. nouissime dedit operam iuri / et
legum factus est doctor. Simile videmus in dominica ora-
tione. in qua nihil ponitur nisi quod rei quādam pre se fert
necessitatem. Et in symbulo apostolorum eandem videmus
rationem. que reuera exornatio paucis plura comprehendit
Itaq; color iste adhibendus est / cum res non exposcit longā
orationem: aut temporis breuitas diu cōmorari non sinit.

Demonstratio.

Dicimus demonstrationem cum res ita verbis significatur
quasi geri videatur hoc modo. Cum cathelina in manliana
castra peruenisset / que imperatorem cum expectabunt. con-
uocauit turbam / vos inquit habetis in promptu / et gloriā
et omnium rerum habundanciam si viriliter prelium confici-
etis. facies eius: ac vultus quasi ardebat. manibus indica-
bat / quanti futura esset victoria! si ut fortes viri dimicarent
distribuit vibem / partemq; cuiq; assignauit. Et tu inquit
manli capitolium mecum ingrediere vos ceteri ut virtus cu-
iusq; fortissimi fuerit premium atq; adeo magnum suscipiet.
emanabat de ore eius spuma. tandem postea pre nimio ardo-
re / cum exercitum sentit accedere romanum vix loqui pote-
rat Satis ait diu steterit acies cane signa: cane inquit ut vel
victores aliquando euadamus: aut ut fortes viri in prelio suc-
cumbamus. prelium ingressus victusq; a populo romano. cu-
lus dum cadauer repertus seuiçias animi ostendebat. hic em
colo: plurimum valz / et in amplificandis: z miserandis ne-
gocijs.

Itaq; habes fere omnes honestande elocutionis rationes / quas tibi utiles fore arbitrati sumus. Et si plures sint minime duximus incipientibus concingere propter variam quā requirunt exercitationem. Et per hoc pariter putauimus locū relinquere ut occasione quādā / adscientes ipsi haberēt quā Tullii summū oratorē summūq; in dicendi studio virum: ac demum excellentissimum omnium in eloquentia hominē inuiderent. ne riuulus iste fontis aditum obstrueret. quod minime / cum assumpsimus hunc laborem fore credidimus. sed esse debet nostra editio / quasi nō nullum iter ad scaturientis fontis originē. ut ea quę in meo libello degustātur / plenissime cognosci valeat in autore ipso / quę et ego: et quisq; latini sermonis studiosissimus imitatur sit itaq; scriptio nostra / nihil aliud quā iudiciū / quo facilius Marcum Tullium complectamur in quo qui versatus fuerit / seneca omni dubitatione in clarum virum aliquando euadet. Jam habes suauissimū fautor. et in primis amā de quo labor meus pergit: quorsum hec animi tractatio Sed forsitan queris / quare exemplis ipsis non ostenderim / quibus exornationibus. vel in demonstratiuo genere necesse sit: vel iudiciali: vel etiam deliberatiuo / seu ornamēto quodā uti. ad quod breuiter respondeo. Nam ea ostendere tantum requirit / vel usus vel laboris / quantum in hac re suscipiendus minime cogitauerim. Id enim percipitur vel maxime / cum aut declamationes perficere solemus: aut in perorandis causis solliciti sumus Non enim omnia in isto tractatulo edicere potuimus. verum ut sepius protestari ad breuitatem studuimus applicare. hoc est propositum nostrum: hec animi institutio. hoc deniq; pueris: et illis quidē qui primā agūt erat: pponere / tanq; rem utilem existimauimus. Idcirco / si bene trutinā quādā pensaueris / inuenies nihil per nos forte obmissum / quod vnq; polliciti sumus Et si qua obligati sumus stipulatione / nos missas facies oportuerit.

Declacionum genera / quantū valeant ex hoc vel
maxime scire poteris ! qđ ex eis iter suscipitur quo
postea in omni causarum genere tutissime profi-
ciscimur. si quando clarissimus virus : maximūq;
in ea tractacione quintilianum inuises inuenires me nihil
esse mentitus Sed animaduerte dulcissime erasme / ad quid
tibi valeat : quantum asserat iam harum cognitio vtilitatis
Tu enim tametsi ad iudiciales disceptaciones minime propen-
sus / tamen ad diuini eloquij oraciones inclinatus es supra
quā credi possit que omnes fere sub demonstratiuo genere col-
locantur. ac ne illud quidem silentio pretereas / quod sepe-
mero genera illa commisceantur. vt quamuis demonstratio-
nis rationem obtineant / vim tamen quandam iudicialis as-
sumunt. non erit ea tibi cognitio inutilis ! si saltem sacris di-
sputationibus ! que in ambone perficiuntur adherescere pu-
tas. **I**d reor memorie tradidisti / qđ cum forte vna interdo-
quendum multo sermone in m:diū produximus / sub celo
rarius non esse qm illud genus hominū / quod exercitacōis
quandam per orandi rationē pre se ducit in omni genere cau-
sarum nam quocunq; nos vel animo : vel cogitacione conuer-
timus / inuenire solemus / non mediocriū scienciarū sed pro-
pe maximarū per multos excellentes. In dicendo autē vir pau-
cōs proferre possumus. neq; solum id pro nostra volo dici eta-
te : verum etiam rarissimi fuerunt omni evo : ac tpe / vt inge-
nue **M**arci **V**iceronis orator exclamat **I**git̃ ad te scribo / de
clacionū formas in genere iudicali conscriptas. quas eo
magis dignitati tue profuturas censuimus quo apud te tra-
tiores sunt : et sepius a te desiderate. In quibus si te exercue-
ris : iudicabisq; oracionis partes / memoriā confortes : ac eaz
memoracionis rationem quā ego potiorē censeo luce clari-
conspicies. an obsecro melior esse possit : quā cum res quasq;
in confirmacionibus : confutacionibusq; collocauerimus ha-
bitis iam partibus prioribus oracionis. In his tota vis ora-
toris : artificijq; consistit. **H**ec omnia si exacto ingenij tui iu-
dicio pensaueris / fateberis esse firmissima. **C** 1

Oratio inuectiva Teucri in Ulixem

Si audiuiſtis vnq̃ Iudices flagitium magnū: crudele: dete-
ſtandumq; et dictu horrendum Jam profecto maximū eſtis
atq; immaniffimū audituri quia parricidium ac huiusce ſa-
cinus nimirum et a dīs eſſe et hominibus animaduertendu
In quo ſuperi leſi: mortales offenſi: veſtraq; precepta ludi-
brio habita. quapropter quanta ſit in vlixe audacia. quan-
taq; perficiendi ſcelerum confidentia ex eo quidem vno pote-
ſtis animo complecti. quoniam leges et quanq; iuris conſti-
tutionem abiicit: deos neglexit: paruifecitq; iuſticiā veſtra
Verū de his plura eſſent et fere innumera / nunc in lucez dā-
da tuz breuibz amplectar conſiſus equitati veſtre q̃ integer
rimam pluribus conſpexi cauſis. haud videbatur niſi apud
vos: viros fortes: iuſtos: equiſſimoſq; conqueſtum iri. Cri-
men autem ſua magnitudine percipietis quanti erant tū va-
loris: tū eſtimacōnis achillis arma ſane explicarem niſi quē
q; veſtrum antehac ſuſcepiffe viderem. Is enim cum apud
troyam Inſidijs acerbiffimi hoſtis ſucubuiſſet / lege quidē
agnationis ad fratrem meum atjacem peruenerunt Ulixes
vero honoris cupidus dolo ipſe ac fraude tantum effecit vt
quaſi iure at re ipſa iniuria huiuscemodi alienauit arma apd
iudices a fratre meo Quo facto dum frater meus ſanius ipſo
intelligeret quātiq; eſſent clinodia hec ſanctitate ſulgētia vel
ab alio quouis tum maxime a viro forti eſtimanda vſq; adeo
deſtitutus vt validiores amitteret animi vires nec ſui cōpos
certe nec quid faceret plane perſpexit in merore lucum attin-
gens qđ rumore promulgatum ad vlixe delatum eſt qui cur
eſſet hoſtis eius at ſciuerat atjacem nemus illud frequentan-
tē ne forſitan preſtans animus iniuriam hanc vleiſceretur clā
ingreſſus ſiluiam egrotum hominem ferro tranſſigit. cecidit
frater moribundus ex vulneris magnitudine. Ego cum peri-
culum formidans verumē illud tam immane minime ſenci-
ens ſed ne aut a beſtijs impeteretur. Aut per inſaniam dam-

num subiret repertus a me vlixes iuxta fratris cadauer q̄ in
terfecerat adhuc telum humanum spuens cruorem manibus
tenebat. Atq; hec cum ita sint iudices et a pluribus vt reor au
diuissis / haud immerito experiri mihi iam cum vlixe con
uenit fraude ipsam nemus hoc amplexum: ac illud postea vt
virum fortissimum persequentissimum iniuriati e vita ipse
mortalium auferret. deniq; fraudulenter esse vt gladio tunc
offensū et pentitus occisus: qd si addam iudices parricida iste
quantum supplicium luat quantasq; det penas supernacū
est meis fore verbis fulciendū: tamen si prorsus silencio trāseū
dum non censeo an non putatis optimi viri cum insueta ho
ra siluas ipse has petierat machinam excogitasse aliquā et ca
luditatem qua conceptum formidinem generans: aliquando
expleret. q̄ veris vlixes tanta iam imperitia affectum qui nō
sentiat te dolum parasse cum pogionem rogares vicinum tu
um atq; ab eo cercior factus qua hora et quo in loco silue aīax
inueniretur. quantum reputas signum te gladio exisse cin
cto alijsq; ad pugnam pertinentibus. quid tum velatus ostē
debat caput tuum insolens habitus: ac impūnis eo profici
scendi via per quā eundi nunq̄ habuisti consuetudinē: quid
tum cum senseras puerum tibi obuium poli concito iter flecti
si aliud per cubumq; ac collem circūiens ad idem reuertisti.
que omnia cupidum explent peccati huius animum. nec vl
la tibi commodior ad perpetrandum hora q̄ ea cum campus
a messoribus aut relictis iam foret aut ipsis in opaco solem
fugientibus quietem captarent. Etenim iudices perspicuus
apparet vlixem omni versutia ad necem occisi iam festinasse
cur hoc: inimicus eius erat neminem vehementius percuti
it vnq̄: neq; machinationibus suis opinatus fortius resiste
re ac postremo neminem putabat insidijs eius posse et obuia
re (si aperta progredere tur fronte) ac etiam alijs manifestare
effritā iudices vt breuius supra p̄dici possit intelligetis parti
cidam hunc fraude conatum mortuo iaz tum viuo aīaxi vt
o medio ipsum tolletet viuentius. Atq; etiam in eo loco vt ho

micidium occultari sperabat et suum in facinore illo commo-
dum quesuisse. ac cum longo ante in peccandi aluit consue-
tudinem: perimuitq; saluo atq; incolumen esse non posse
in ludo occidisse. ea non solum demonstraturus venio veris
signis: coniecturis: rationibus sed testimonijs quoq; pcul-
ceret omniuz dubio quisq; videbitur aperte videre. vixit fo-
re noxium peccatq; huius reum / multo maximū censeo quo-
niam die preterito adolescentem fortem et quālibet munitis
virtute. agellum tordionis filium rogatum faceret! nemus
ingredere tur explorandi gracia qua ipse in parte atq; pleni-
q; versaretur ut cum certior esset faciliorem forte haberet persi-
tendi facultatem. siquidem est precipuum id vnum autumā-
dum quia vniuersam noctem duxerit in somnem! excogitās
qua via facilius: quo promptius labore persiceret. fingēs rei
formam qua perpetrata noxa contegeretur. tandem postea au-
rora in diluculo nascente interrogatus de insolentia surgendi
rumpendiq; quietem / inquit reuera singulari quodaz nego-
cio esse inuolutū Num satis signi putabitur iudices ad **Ca-**
ym **M**arcellum hunc protulisse sermonem sese desperasse tam-
etsi a vobis data fuerit sententia si quo modo conuālētior sa-
nitati restitueretur imprimis estimare debetis quod ad dolus
proxime accedit cum cinctus ferro paulo ante memoravi ite-
neri sese exposuerit / viam breviorē reliquit: que singula in-
ericiū pergebant fratris mei. arbitrabatur sibi profuturū
si discederet ex mortaliū vita tum arma insigniaq; principis
illustris obtineret vehemēter impuls⁹ ea quoq; vna re q; quā
q; presidio sit iuris adeptus tamē equabilitas eiusdem dece-
ptione sua erat fraudulentisq; verbis non modo abdita sed
repulsa insuper et omnis depressa quod pertimescens conscius
animus modum sinxerat iniurijs affectum extingueret sciēs
hunc rursus iuris imploraturum auxiliū ostensurūq; ma-
chinamenta fallacijs plena quibus sentencie obtinuit vicio-
riam quod cū impleter omnem ratus honorem se consecutū-
rūz q; atq; viuus debuisset atq; adeo iuste obtinuisse **M**ouis

equidem hunc solus qui commodis suis non duntaxat acqui-
sitis sed comparandis versutia aliquantum obstat. Enim-
vero gavisus eundem germanum meum latenter in nemore
posse interdum opprimere. cum familie quasi enigmate quo-
dam explicans solem illuxisse opportunum omnem ut ipse pos-
set inimicorum viam effugere qua sibi quisque contrarius spe-
rasset nocere! quorsum? hec verba migrarunt iudices! quid
portendebat? an aliud queso quam necem germani? qui fallax
cem eius noxite vite consuetudinem eisdem signis rationibusque
sat opinor monstratum sui. comodi causa scelerosum hunc ma-
chinatum esse mortem germani mei quod tum certe effecit cum
arreptus a me in lucum deductamque pre se tenens siccam gloria-
bundus ipse spectabat morientis dolores: sterit in sanguine
vulneratus et cœu canna e fonte profluens bulientem videret
superari cruorem siquidem a capulo ad ariem usque recens
erat qua recta fuerat sicca cruor ipse. quippe tum arreptus ex-
paluit fuge sese principio accomodans paulo vero haud lon-
ge profectus reuertebatur vacillanti quodam inquit sermo-
ne ne tam opinare flagitiū me esse auctores: supervenerunt in-
recta nemus agricultores clamore commoti quibus affirmant
tibi homicidam esse rursus arripies fugam in nemore se occulta-
vit. obuiantibus quibusdam nec interrogatus verbum respo-
dere potuit. visus eius mutatus. atque assumpsit deteriorem
videndi speciem quod apertissimum a quous reputatur ho-
mine signum esse parricidij. domum postea reuersus la-
tuit clausis hostijs per triduum donec rumor vti ratus seda-
re curataque timor amittendi honoris quam armis partum censu-
it ambitiosusque animus atque peccandi assiduitas eundem im-
pulsit ut parricidium perficeret iniustamque necem afferret fra-
tri meo. Nec vero iudices evasionibus quibus vti solet credē-
dum est non enim vos preterit quam fallax eius in omni nego-
cio defendendi ratio tum id in pluribus quidem manife-
stum sit tunc maxime illi quoque declarant sermones apud agel-
lum produci siquidem inconvenerunt: facile apud eum exco-

gitatu ut propulsaret flagitiū tamen si alius quicquid esset re
us criminis condemnaretur. potestis / planius / iudices ex
eo illud vno scire quoniam dum foro me vsum opinatus
quolibet vestrum in mensa fere verborum multitudine obtin
debat sperans favorem sibi futurum apud vos atque obtine
re quod forsitan sepius antea obtinuit si quando preueniret ali
os atque adeo iustos iustam tunc eorum causā denigravit. **E**t
fraude deceptos coegit damnum subire. **N**ihil proficere in sa
cro illo vlixes frustra dixerat ac pro defensione assumpserat ex
eo constare insontes te fore proprio esse atque occisum gladio
non autem vel tuo vel alterius. **I**d longe maximum censetur
intuendum. quod in manibus tuis inuentus est manans cruo
re. misertus es occisi quantas verborum iudices confidentiā
misertus inimici quā antehac capitali affectus odio quā omni
iniuria non persecutus modo insidias fecit inquit importu
ritatem effugisse ne in ipsum ignari quoruus magnus erat co
cursus velut auctorem mortis illius offendisset vana est excu
satio sua: magna sibi pene omnes qui aderant familiaritate
coniuncti sunt. partim fuerant consanguinei: partim neces
sarii verum hi tum omnes crudelitate sua et tam infando sce
lere permoti continere non potuerunt quin eum nisi occultas
set se manibus etiam si arma defuisset descerpsissent testes sunt omnes
quorum est magna pars et maior quam opus est producenda. **I**nquis
iterum ferrum quod defendendi causa gestare consuevit recon
ditum atque intra vaginam herens compertum. **N**on certe tua
ex hoc innocentia debet iudicari verum potius fraudulens actio
et quā in pluribus insignibusque maleficijs deceptiones pie te tu
listi: illum putasti ut reor diem tibi. **T**am illuxisse cum noue
ras atque morbo laborantē et forte iuxta se pugiones abieci
se tunc quā ante deceperas extinguere posses et morti tradere. **N**ec
quippias veritatis habet. falso contulisti in lucē nullā te ha
buisse aduersus fratrem meum inimiciā pauci dies lapsi insi
dias tuas et te fabricate occultare negeras cum eructasses in tri
buna non omnes euasisse dies prope esse ut parē referres tuis gra

ciam aduersarijs. Nec parua sunt iudices nec minuta animi
aduersione plectanda si de seditiosis maiores natu ultimum
sumebant supplicium si potentiores ac reges quorum nomi-
na preclara dum in adulterio convicti aut proscribebantur ius-
lia constitutione aut capite truncabantur. non dubito quid
facturi estis dummodo ea memineritis que obliuisci non po-
testis: insidiatorem patriciamque lucem intueri nephas esse
reducite queso ad memoriam quam ipsi vel manifesti subente
fures vel non manifesti penam profecto longe maiorem qui ho-
mines occidere consueverunt intuemini corneliae legem quid
de homicidijs non modo prestantissimorum illustrissimorum
que principum statuit verum etiam de priuatis deque hijs qui fa-
ctione sunt sepe prouocati ad iram ipsam quidem illam ferunt le-
gem cui est a sicca nomen inditum. consumamini iudices re
hoc de vobis factum perpetuis predicetur temporibus ut ius-
ticiam non solum in paruis causis exercetis verum etiam in-
sidiatores latrones qui in capita aliorum coniurati: fingunt:
exagitant Inueniunt: vim facere. summis supplicijs coher-
ceris quod fieri manifestabitur si nepharius ille si scelerum insi-
diarumque conditor: si denique hominum principum quemad-
modum alios e cursu viuencium tollere susulit sic quoque ipse
tollatur e medio necem sepius meritam patiatur.

Inuectiva Ulixis in Teucerum prese agens defensionem

Non putassem iudices / in aliquem hominem / vsq; adeo /
aut odium ipsius habere: aut insidias imperium / vt neq; in
corona prudentissimorum virorum sermonis eundem peni-
teat sui: Neq; etiam quod in grauissima accusatione loquat
considerat Neq; moderacionem verbis adhibere possit. verū
illud est / egritudines iracundiam cupiditates libidinem / et
alias perturbaciones / que animum huc: atq; illuc rapiunt /
non solum mentes immutare: sed etiā corpora. Cernite hūc
hominem queso / non eadem vox in eo / que antea / non ei
dem gestus: vultus a priore diuersus: aliamq; videntis formā
suscepit. vt non is qui erat videatur. sed a suis moribus alie-
nus omnino / et extraneus reputetur. at vero animaduerten-
dum est iudices / suspicandum ne vobis fuerit: an excogita-
tis eius: confictisq; verbis fides adhibenda. Non enim iracū-
dia in me: aut vehementi aliqua passione permotus: que sal-
tem / vel ex vera radice vel fonte vero progrediatur. odiū ipm
impellit et inueterat⁹ inimicie rancor. q; si opinione forsitan
compulsus esset: tollerabilior foret ipsius impetus. sed quo-
niā inuidet honori meo. et qua ego re ingentem totius gray
exercitus gloriā: graciā vestrā: immortalitatem nominis et
fame adepturū censebam / hāc aduersarius meus in quo la-
bore: effrenata lingua / in dānum mihi: et iacturam mari-
niā vertere conatur. studet denigrare famā meā! que in tota
grecia cognita est et iam pridem celebris putata. nihilomin⁹
tam forti accusatione in me iā inuehebat / vt nisi vobis per-
specta esset innocēcia fides atq; integritas mea prope desperas-
sem. neq; vllum autumassem locum defensionis relictus! nī
si ad deprecationem confugissem. a qua strenuus animus:
constansq; plurimum abhorret. Cum autem intelligerem iu-
dices adeo vos quauis preditos et iusticia et equitate / haud

animum vered: ea in defensionem meam accipere! quorum
veritas omnibus / et nota est: et manifesta. cuz presertim vos
illi estis / qui non paciuntur / iniquis rationibus falsa ac-
cusatione: excogitata fraude / eam gloriam opprimi / que
infinitis preliorum laboribus pro honestate: et patrie decore
parta est: atq; acquisita. sed illud mihi pre oculis est: acpe-
ne iam versatur / quodq; factum clarissimum ab improbis
in deterius resolui. hec trans eo ad rem ipsam me conuertaz.
Ne fuisse iudices / in troiano bello cunctis cōstat atq; aper-
tum est. meo presidio captam esse: atq; extinctaz vibem que
inimicissima erat grecorum imperio. quo in certamine cum
illustris princeps. decoraq; totius grai exercitus achilles succu-
bisset! et vlixes ipse: et ego arma achillis postebamus ven-
tum est ad iudices. vterq; nostrum suam depromsit eracine
auditis vero sermonibus nostris! quibus vterq; nostrū. ma-
gnifica sua preclaraq; facta efferebat / iussio iuditio pruden-
tissimorum virorum dicta mihi arma sunt ad iudicata! qua
si ornamenta quedam virtutum: atq; laborum meorum **I**d
vero aijax qui in hac causa: et gloria mihi aduersabatur su-
pra quā credi possit egerulit. et forsā pre nimia egritudine
vsq; adeo insania affectus / vt neq; quid faceret plane agno-
uit nemus ingrediebatur. armenta vocabat in iudices quasi
apud ea forensi posset disceptatione amissū obtinere. postre-
mo ad se rediens tanta persusus verecūdia (vt ego quidem ar-
bitror) ferro se proprio transfixit. **E**go autem cū visendi gra-
cia ad preidium me conferrem: vsq; ipsum / quod miro quo-
dam amore persequor. silenz preterire necesse sunt. casu quo-
dam atq; inopinato / laborantem in extremis aijacem con-
spexi misertus calamitatis sue / cœuentum gladium a vulne-
rato corpore ac viribus destituto eduxi. supuenit tunc frater
eius / horrendo clamore tanq; reum necis ipsius: homi-
cidamq; me indamabat. et ego tametsi iustissimis rationib;
omniūq; efficacissimis me tuebar / pre impetu tamen / et su-
rore ipsius neq; locus dabatur defensionī mee: neq; rei ipsius

basusq; declaratio. quo clamore magna pars eorum qui merces
de manu victum in siluis queritant ligna findendo: cremant
do carbones accedebant / suisq; persuasionibus indueti / vt
ego is essem / qui fratrem ipsius occidisset timui profecto tu
multum eorum / ac fuge me accommodaui. sed vt hanc rem in
dices plani? intelligatis pro defensione mea / quid uterq; no
strum et aiax / et ego in dicto prelio: obsidioneq; troiana fe
cerit exponā et cure / a prestantissimis viris arma mihi: insti
gniaq; adiudicata sunt / tum vero tus meum antiquaq; con
suetudinem ipsius visendi narrabo. ac etiam / quid volupta
tis ex eo interdum suscepim. postremo autem iniqua Teu
cri accusacione: et inueterato in me odio responsurus veniā.
quibus expositis haud dubito / quin plane cognoscetis nulla
iusta causa aduersarium in me commotus. fama hec iudices la
tissime patet / vt post multam preliorū magnitudinem: post
q; multā sanguinis effusionis ante troiā / omnem belli exitū
dubiosum fuisse. et principes victorie spem amisisse! propter
fortem troianorū animum! qui magnis viribus: armorum
prestantia. et belli exercitium turbam nostrā sepius fugarūt.
meo autē consilio: ac dicēdi ratione capta est vrbis plurimū re
bellis / nihil profuisset aijcis preceps insulcus: vehemēsq; in
petus. his ego armis: ac doctrina: hocq; animi exercitio ob
tinui insignia illa. precor iudices per deos immortales / debe
bāt ne alteri qm huic cui? solertia capta est troia: atq; expta
gnata: aut que maiora eius erāt gesta ipsius / in hoc bellico
so negotio qm mea. nunq̃ reuera / ad ingrediendū me preces
sit: nunq̃ fortius pugnavit! nunq̃ aliqd laudis obtinisset
preconii / qd mihi denegatum fuisset. an cum illis stris prin
ceps troianorum omnī fortissimus hector succubuit visus
est aiax / in eo certamine / quo factū preclarius grecorū nul
lum exitit. prope erā iudices consilio meo invictissimus om
nium achilles / sublato patroclo hectorem secutus est: defecit
ab equo: et morte mulceuit. his atq; alijs de causis non im
merito: sed optimo iure arma eius obtinui. frustra me teu.

cer culpas frustra tendis recia in famā meam. verumtamen
vt iniquas tuas rationes aliquando resutes / non est inutile
obiectiones tuas propulsare. quibus peractis / procul omni
hesitacio ne cognosces fallacias tuas / et machinamenta fore
inania. q̃ vero dicis tencer velato capite me exisse insuetumq̃
iter / occupasse multaq̃ signa / quibus differere audes mani-
festum esse me fratrem tuū occidisse. Nam pene cunctis no-
tum est quanto ego amore agnū meū per totum ac rus cōple-
ctor: quātūq̃ ipsum facio. non insuetum est et agnū me illum
et monticulū in capite eius circuire: segetes conspiciere: arbo-
res partim manitus parentis mei partim vero meis satas /
conuerti. surculos profecto nouellos ac reliqua germinancia
videre. quo cum proficisceretur / siluā plerūq̃ me conspicatū es-
se. Non erat inimicus meus atjar. veruz grauissima iudicuz
sentencia causa nostra terminata erat: atq̃ ad calceꝝ redacta.
sed obsecro per deos immortales quis tam ferus esset: atq̃ im-
manis cū hominem penitus ignotū cerneret in extremis labo-
rantem / transfurum gladio / non pietate aliqua: aut misera-
cione moueretur dicis me fugā parasse vim tuā o tencer: et
aliorum importantē sūgi! non propter scelus a me ut c̃pina-
ris perpetratū. at inquis me locutum cū pugione altisq̃ mul-
tis de facto germani tui. non solū erā qui de eo confabulabā-
tur. benignitate incitatus ⁊ humano offitio effecerim. tu ve-
ro vt negligens velegritudine laborantē: vel morbo fratē vt
derelictū hominem in montibus siluisq̃ errare misisti. om-
nis mortalisi cetus ammiracione raptus de facto illo sermo-
nem produxit. Nā videte iudices qualis res sit eo omnia iam
pridem modo facta sunt cognoscite verum. compe scite linguā
in obloentionibus: detractationibus gloriabundam. Impo-
nite frenū importunitati facite vt illud iudicium vestrū per
tempora de vobis sempiterna predicetur. Ad certe fiet cum
animaduersione vestra illius dicacitas digna pena plectetur.

in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde

in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde

in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde

in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde

in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde

in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde
in rebus hinc inde

in rebus hinc inde

in rebus hinc inde

